

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 maja 2022 r. Sąd Rejonowy w Toruniu w sprawie o sygn. X C 2207/20 z powództwa D. G. i A. G. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W. o zapłatę:

I. zasądził od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę 58.040,80 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 20 maja 2020 roku do dnia zapłaty;

II. zasądził od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwotę 6.917 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od tej kwoty od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty;

III. nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Toruniu kwotę 2.846,88 zł tytułem niepokrytych wydatków poniesionych na opinię biegłego.

Uzasadnienie rozstrzygnięcia Sądu I instancji znajduje się na k. 259 – 265 akt.

Apelację od powyższego orzeczenia złożył pozwany, zaskarżając wyrok w całości oraz wnosząc o jego zmianę, poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Ponadto apelujący wniósł o zasądzenie od powodów na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem II instancji (k. 271 – 275v akt).

W odpowiedzi na apelację powodowie wnieśli o jej oddalenie w całości oraz zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty (k. 288 – 294v akt).

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego doprowadziła do uchylenia zaskarżonego wyroku oraz przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania wraz z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że koniecznym jest ponowne rozpoznanie sprawy przez Sąd I instancji. W myśl art. 386 § 4 k.p.c., pomijając przypadki określone w art. 386 § 1 i 2 k.p.c., wyrok sądu pierwszej instancji może być uchylony, a sprawa przekazana do ponownego rozpoznania tylko wówczas, gdy sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Na tle wykładni tego przepisu w judykaturze podkreśla się, że kwestia rozpoznania istoty sprawy wymaga kazuistycznego podejścia i każdorazowo podlega ocenie sądu drugiej instancji.

Powodowie w pozwie żądali zasądzenia solidarnie od pozwanego kwoty 58.040,80zł stanowiącej nadpłatę między ratami już uiszczonymi a wyliczonymi z pominięciem abuzywnych klauzul indeksacyjnych, ewentualnie zasądzenia kwoty 74.728,11 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, na tej podstawie, że umowa jest nieważna z powodu zawarcia w niej klauzul abuzywnych, po wyeliminowaniu których nie można utrzymać umowy w mocy oraz ustalenia, że umowa kredytu jest nieważna.

Sąd Rejonowy zaskarżonym wyrokiem uwzględnił żądanie zapłaty kwoty 58.040,80 zł. Sąd Rejonowy uznał, że umowa łącząca strony niniejszego procesu nie jest bezwzględnie nieważna, lecz jedynie nie wiąże w zakresie klauzul niedozwolonych w myśl art. 385¹ § 2 k.c.

Zgodzić się należy w całej rozciągłości z Sądem Rejonowym, że w okolicznościach rozpoznawanej sprawy klauzule umowne, dotyczące dokonywania przeliczenia kwoty udzielonego kredytu na walutę obcą (franka szwajcarskiego)

należy potraktować jako umowne postanowienia niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Bezsprene w toku postępowania pierwszoinstancyjnego ustalono, że powodowie są konsumentami, a bank przedsiębiorcą, zaś pozwany nie wykazał, by postanowienie to zostało indywidualnie uzgodnione z kredytobiorcami. W ocenie Sądu Okręgowego nie ma też wątpliwości, że spełniony został wymóg rażącego naruszenia interesów powodów oraz sprzeczności z dobrymi obyczajami postanowień umownych odnoszących się do zawartych w regulaminie klauzul określających sposób ustalania kursu franka szwajcarskiego.

Istotą rozstrzygnięcia sprawy niniejszej jest jednak to, jakie dalsze konsekwencje należy powiązać ze stwierdzeniem, że postanowienia umowne łączącej strony umowy kredytowej mają charakter postanowień niedozwolonych. W ocenie Sądu Okręgowego, stanowisko zajęte przez Sąd Rejonowy nie zasługuje na aprobatę.

W tym miejscu należy przywołać stanowisko wyrażone przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, zgodnie z którym postanowienia wprowadzające mechanizm indeksacji do przedmiotowej umowy kredytu zaliczają się do postanowień określających główne świadczenie stron, a zatem skutkiem abuzywności jest nieważność całej umowy, przy czym skutek ten nie nastąpi, jeżeli istnieje możliwość zastąpienia zakwestionowanego postanowienia przepisami dyspozytywnymi lub jeżeli konsument wyrazi wolę dalszego obowiązywania umowy z zachowaniem klauzuli abuzywnej. Podkreślić jednak należy, że realiach niniejszej sprawy nie jest to możliwym. Nie ma bowiem podstawy prawnej w przepisach dyspozytywnych do tego, aby usunąć klauzulę indeksacyjną z zachowaniem oprocentowania według stawek LIBOR właściwych dla zobowiązań wyrażonych we frankach szwajcarskich. Ponadto, w ocenie Sądu Okręgowego, mechanizm taki stawiałby kredytobiorców kredytów waloryzowanych w walucie obcej w sytuacji nieuzasadnionego uprzywilejowania w stosunku do pozostałych kredytobiorców, gdyż prowadziłby do całkowitego wyeliminowania ryzyka walutowego przy zachowaniu oprocentowania kredytu znacząco niższego od oprocentowania kredytów złotych niepodlegających denominacji lub indeksacji do waluty obcej. Jest to pogląd zbieżny ze stanowiskiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 3 października 2019 r. w sprawie C-260/18, K. D. i J. D. przeciwko (...), pkt 62 i 68).

W powołaniu powyższej argumentacji stwierdzić należy, że żądanie zapłaty kwoty 58.040,80zł jako nieuzasadnione winno być oddalone. Nie można jednak tracić z punktu widzenia, że strona powodowa zgłosiła również żądanie ewentualne, tj. zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powodów kwoty 74.728,11 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, tytułem nienależnie pobranych przez pozwanego od powodów środków w okresie od 22 listopada 2010 r. do 21 marca 2016 r. oraz ustalenie, że umowa jest nieważna. Sąd I instancji winien zatem dokonać odpowiednich ustaleń oraz na ich gruncie dokonać prawidłowych rozważań prawnych i orzec co do ewentualnego żądania pozwu. W szczególności Sąd Rejonowy winien ustalić, czy nie zachodzi negatywna przesłanka ustalenia nieważności całej umowy, tj. czy w przypadku stwierdzenia bezwzględnej nieważności umowy nie wystąpią szczególnie niekorzystne konsekwencje dla powodów. Innymi słowy Sąd Rejonowy powinien ustalić, czy powodowie posiadają pełną świadomość skutków ustalenia nieważności umowy kredytu.

Zgodnie z ugruntowanym w orzecznictwie stanowiskiem sąd orzeknie o żądaniu ewentualnym tylko wtedy, gdy oddali to zgłoszone na pierwszym miejscu, jeśli natomiast uwzględni żądanie wymienione w pierwszej kolejności, to o żądaniu ewentualnym nie będzie orzekał. Jest to przypadek – obok żądania alternatywnego oraz żądania przemiennego - szczególnej kumulacji roszczeń (zob. wyr. SN z 26.1.1979 r., IV CR 403/78, OSP 1980, Nr 3, poz. 55). Istnieją tu bowiem formalnie dwa roszczenia, jednakże sąd orzeka tylko o jednym (orz. SN z 7.9.1960 r., II CR 366/59, (...) 1961, Nr 12, s. 424). Dokonanie kumulacji roszczeń przez powoda, w tym wskazanie żądania głównego i ewentualnego, jest wiążące dla sądu (zob. uzasadnienie uchwały SN z 18 października 2013 r., III CZP 58/13). W przypadku zgłoszenia skumulowanych roszczeń zasadniczego oraz ewentualnego powiązanie między nimi jest ściśle. Przy uwzględnieniu żądania zasadniczego nie orzeka się w ogóle o żądaniu ewentualnym, natomiast o żądaniu ewentualnym orzeka się dopiero, gdy brak podstaw do uwzględnienia żądania zasadniczego, i wtedy następuje oddalenie żądania zasadniczego oraz orzeczenie (zasądzące lub oddalające) o żądaniu ewentualnym (wyr. SN z 31.1.1996 r., III CRN 58/95). Oznacza to, że Sąd Rejonowy nie był zobowiązany do tego, aby orzekać o żądaniu ewentualnym, skoro uznał za zasadne żądanie zapłaty kwoty 58.040,80zł. Jednak obecnie przyjęcie stanowiska, że

żądanie zapłaty tej kwoty jest bezzasadne, powoduje, iż aktualizuje się konieczność orzeczenia o żądaniu ewentualnym, co nakazuje w konsekwencji przyjąć, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy.

Reasumując, należy stwierdzić, iż nie jest możliwe wydanie orzeczenia reformatoryjnego przez Sąd II instancji, albowiem zostałaby naruszona zasada dwuinstancyjności (art. 176 ust. 1 Konstytucji RP), która nie polega na formalnym istnieniu w danej sprawie co najmniej dwóch instancji oraz ustanowieniu powszechnie dostępnego środka zaskarżenia, ale na realnym zagwarantowaniu „każdemu” możliwości skorzystania z tego środka, przeniesienia sprawy do wyższej instancji i przeprowadzenia merytorycznej kontroli orzeczenia, także z uwzględnieniem zagadnień stanu faktycznego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2010 r., III CSK 323/09, LEX nr 725054).

Z tych powodów Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 108 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy rozpozna żądanie zapłaty kwoty 58.040,80zł, kierując się tym, że brak jest podstawy prawnej w przepisach dyspozytywnych do tego, aby usunąć klauzulę indeksacyjną z zachowaniem oprocentowania według stawek LIBOR właściwych dla zobowiązań wyrażonych we frankach szwajcarskich. Jeśli Sąd Rejonowy uzna powództwo o zapłatę tej kwoty za bezzasadne, winien rozpoznać żądanie ewentualne.